

SVET POTREBUJE VEDU, VEDA POTREBUJE ŽENY

Podiel žien vo výskume na Slovensku za dekádu klesol. Jubilejný ročník Pre ženy vo vede pozná nové laureátky

Bratislava 18. septembra 2026: Ženy dnes tvoria 40 % výskumníkov na Slovensku, ich zastúpenie však podľa údajov UNESCO oproti roku 2013 kleslo o 6,3 %.* Podpora žien vo vede tak zostáva aj naďalej aktuálnou témou. Program L'Oréal-UNESCO Pre ženy vo vede Slovensko je určený vedkyniam s titulom PhD. do 40 rokov. Tri tohtoročné laureátky získavajú každá 7 000 eur, pričom podporu môžu využiť podľa vlastných potrieb na profesionálny aj osobný rozvoj. Za desať ročníkov program celkovo ocenil 25 vedkýň a rozdelil medzi ne 133 000 eur.

Laureátkami L'Oréal-UNESCO Pre ženy vo vede Slovensko 2026 sa stali RNDr. Ivana Šišoláková, PhD., Mgr. Iryna Zabaikina, PhD. a doc. PharmDr. Radka Michalková, PhD. Ich projekty riešia konkrétne limity dnešnej vedy a medicíny: čas potrebný na diagnostiku otravy, skreslenie pri meraní génovej aktivity a možnosti cielenejšieho transportu protinádorových látok pri glioblastóme - nádore mozgu.

Výskum pokračuje aj roky po ocenení

Z ocenených projektov postupne vyrástli nové výskumné línie, medzinárodné spolupráce, patenty, prototypy či projekty smerujúce k praktickému využitiu. Laureátky sa posunuli k vedeniu vlastných tímov a grantov, akademickému rastu či mentoringu ďalšej generácie vedcov. Pre viaceré bolo ocenenie dôležitým impulzom: umožnilo im financovať prvé experimenty alebo vybavenie, cestovať na odborné podujatia, nadviazať nové kontakty a zvýšilo ich profesijnú dôveryhodnosť aj sebavedomie. Niektoré v súčasnosti pripravujú patentovú ochranu, iné preniesli svoju tému aj mimo laboratória, napríklad do vzdelávania verejnosti.

„Po desiatich rokoch už môžeme vidieť, že význam ocenenia nekončí večerom, keď ho vedkyňa prevezme. Sledujeme laureátky, ktoré dnes vedú vlastné tímy, získavajú ďalšie granty a posúvajú svoje výskumné témy bližšie k praxi. Zároveň však čísla ukazujú, že dôvod podporovať ženy vo vede nezmizol. Chceme, aby mali priestor robiť kvalitnú vedu a aby ich výsledky boli viditeľné aj mimo akademického prostredia,“ uviedla Ivona Karvinen, hovorkyňa programu pre Českú a Slovenskú republiku v spoločnosti L'Oréal.

Od rýchlejšej diagnostiky po presnejšie dáta a cielejšiu liečbu

Pri podozrení na otravu zvieratá môžu dnes veterinári čakať na výsledok laboratórnej analýzy aj niekoľko dní. **RNDr. Ivana Šišoláková, PhD., laureátka v kategórii inžinierske vedy a technológie**, preto vyvíja prenosné elektrochemické senzory, ktoré by umožnili toxickú látku identifikovať priamo vo veterinárnej ambulancii. Ambíciou jej výskumu je skrátiť cestu od odberu vzorky k rozhodnutiu o ďalšom postupe na niekoľko desiatok sekúnd a súčasne výrazne znížiť cenu analýzy. Do budúcnosti by sa podobný princíp mohol využiť aj pri zisťovaní ďalších látok vo veterinárnej či humánnej medicíne.

Mgr. Iryna Zabaikina, PhD. uspela v kategórii fyzikálne a formálne vedy s problémom, ktorý nie je na prvý pohľad viditeľný: ani moderné meranie aktivity génov nemusí zachytiť všetko, čo sa v bunke skutočne odohráva. Výsledné dáta preto môžu byť skreslené už samotným procesom merania. Zabaikina vytvára matematický model, ktorý má pomôcť toto skreslenie rozpoznať a korigovať. Presnejšie dáta by vedcom mohli umožniť spoľahlivejšie posudzovať, ako bunky reagujú napríklad na stres, signály či liečbu.

Najagresívnejší nádor mozgu u dospelých je predmetom výskumu **doc. PharmDr. Radky Michalkovej, PhD., tohtoročnej laureátky v kategórii vedy o živej prírode a environmentálne vedy**. Skúma protinádorové látky odvodené od prírodných zlúčenín a možnosti, ako ich pomocou biokompatibilných nanočastíc cielene dopraviť k nádorovým bunkám. Ich účinky tým testuje na trojrozmerných modeloch glioblastómu, ktoré lepšie napodobňujú skutočné nádorové tkanivo. Cieľom ďalšieho výskumu je posunúť získané poznatky bližšie k predklinickému overeniu a k hľadaniu účinnejších možností liečby.

„Tohtoročné projekty opäť ukázali, že aj na slovenských vedeckých pracoviskách vzniká kvalitný a originálny výskum. Pri hodnotení projektov sme sa zamerali na vedeckú úroveň, originalitu a prínos nových poznatkov, ale aj na osobnosť vedkyne. Ocenené vedkyne riešia rozdielne témy, no všetky sú zamerané nielen na získanie poznatkov vo svojom obore, ale aj na ich neskoršie využitie v praxi,“ uviedla prof. RNDr. Ľubica Lacinová, DrSc., predsedníčka odbornej poroty SAV.

Viditeľnejšie neznamená bez bariér

Aj samotné laureátky pri pohľade na poslednú dekádu hovoria o posune. Ženy sú podľa nich vo vede viditeľnejšie. Za pretrvávajúce problémy však označujú neisté financovanie, komplikovaný návrat po rodičovskej prestávke a nedostatok stabilných podmienok pre budovanie dlhodobej vedeckej kariéry.

PRE ŽENY VO VEDE
V SPOLUPRÁCI S

Program L'Oréal-UNESCO Pre ženy vo vede Slovensko sa realizuje v spolupráci so Slovenskou akadémiou vied (SAV), Slovenskou organizáciou pre výskumné a vývojové aktivity (SOVVA) a Slovenskou komisiou pre UNESCO.

*Zdroj : UNESCO, Status and trends of women in science - New Insights and Sectoral Perspectives; Fondation L'Oréal, Women in Science Context & Data - Europe, marec 2026.

O programe L'Oréal – UNESCO For Women In Science

L'Oréal – UNESCO Pre ženy vo vede bol založený v Paríži v roku 1998 za účelom podpory žien-vedkýň. Cieľom programu je oceňovať úspechy už etablovaných vedkýň a ich vplyv odbornej činnosti na súčasnú spoločnosť, ako i poskytovať podporu mladým vedkyniam na začiatku ich kariéry. Program sa postupne rozšíril do mnohých svetových krajín a vyznamenal viac ako 5 000 žien zo 140 štátov.

Laureátky medzinárodného programu L'Oréal – UNESCO Pre ženy vo vede z roku 2016, profesorky Emmanuelle Charpentier a Jennifer A. Doudna, získali v roku 2020 Nobelovu cenu za chémiu. Nadviazali tak na laureátky medzinárodného programu 2008, ktoré v roku 2009 získali Nobelovu cenu vo svojej oblasti odborných znalostí: Elisabeth Blackburn v odbore medicína a fyziológia, a Ada Yonath v odbore chémia.

O programe L'Oréal – UNESCO Pre ženy vo vede

Na Slovensku projekt v roku 2026 završuje svoj desiaty ročník. Za toto obdobie zaznamenal 262 prihlášok, ocenil 25 vedkýň a rozdelil medzi ne finančnú podporu vo výške 133 000 eur. Spoločnosť L'Oréal na tomto ročníku spolupracuje so Slovenskou akadémiou vied (SAV), Slovenskou organizáciou pre výskumné a vývojové aktivity (SOVVA) a Slovenskou komisiou pre UNESCO.

KONTAKT – L'Oréal:

Ivona Karvinen, Ivona.KARVINEN@loreal.com , mob. +420 720 044 832

KONTAKT – PR agentúra:

AMI Communications Slovensko

Marcela Danišová, marcela.danisova@amic.sk , mob. +421 944 714 974

PRE ŽENY VO VEDE
V SPOLUPRÁCI S

